

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Jõustumise kp:
Avaldamismärge:

Vabariigi Valitsus
määrus
algtekst
01.05.2004
RT I 2003, 89, 596

Vabariigi Valitsuse 11. jaanuari 2000. a määruse nr 13 "Töövahendi kasutamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded" muutmise¹

Vastu võetud 18.12.2003 nr 322

Määrus kehtestatakse «Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse» (RT I 1999, 60, 616; 2000, 55, 362; 2001, 17, 78; 2002, 47, 297; 63 387; 2003, 20, 120) § 5 lõike 4 alusel.

§ 1. Vabariigi Valitsuse 11. jaanuari 2000. a määruses nr 13 «Töövahendi kasutamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded» (RT I 2000, 4, 30) tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 10 lõige 1 sõnastatakse järgmiselt:

«(1) Liikuvat töövahendit võib kasutada isik, kes on saanud selle vahendi kasutamiseks nõutava väljaõppe.»;

2) määrust täiendatakse pärast § 12 4. peatükiga järgmises sõnastuses:

«4. peatükk
AJUTISEKS KÕRGTÖÖKS ETTENÄHTUD TÖÖVAHENDITE KASUTAMINE

§ 12¹. Üldnõuded

(1) Ajutiseks kõrgtööks loetakse tööd, mida tehakse vähemalt 2 m kõrgusel maapinnast, kasutades tellingut, redelit, köit, trossi või muid ajutiselt kasutatavaid sarnaseid töövahendeid.

(2) Ajutisi kõrgtöid võib teha üksnes siis, kui ilmastikutingimused ei ohusta töötaja turvalisust ega kahjusta tema tervist.

(3) Kui ajutisi kõrgtöid ei ole võimalik teha ohutult, ergonoomiliselt sobivates tingimustes ega sobival pinnal, tuleb valida ohutute töötingimuste tagamiseks kõige sobivamad töövahendid. Töövahendid peavad vastama tehtava töö laadile ja eeldatavale koormusele ning nende paigutus peab võimaldama ohutu läbipääsu töötamiskohale.

(4) Kõrgel asuvatele ajutistele töötamiskohtadele juurdepääsuks tuleb valida sobivad vahendid vastavalt liikumissagedusele, töötamiskoha kõrgusele ja kasutusajale. Valitud juurdepääsuvahendid ja nende paigutus peavad võimaldama evakueerumise ohu korral. Ühendusteel juurdepääsuvahendite ja töötamiskohtade vahel ei tohi suurendada kukkumisohtu.

(5) Redeleid võib ajutisel kõrgtööl kasutada töötamiskohana üksnes erandjuhul, kui muude ohutumate töövahendite kasutamine ei ole õigustatud vähese ohu, lühikese kasutusaja või kohapealsete olude tõttu, mida tööandja ei saa muuta.

(6) Kõisi ja trosse (edaspidi *kõisi*) võib ajutisel kõrgtööl kasutada üksnes juhul, kui riskianalüüs näitab, et see on ohutu ja kui muude ohutumate töövahendite kasutamine ei ole võimalik. Kui see on vajalik ja võimalik, tuleb kõie otsas rippes töötamisel ette näha vajalike lisaseadmetega istme kasutamine.

(7) Sõltuvalt valitud töövahendi liigist peab tööandja kindlaks määrama asjakohased ohutusmeetmed. Vajaduse korral tuleb ette näha kukkumist takistavate või peatavate ühiskaitsevahendite (kaitsepiirded, ohutusvõrgud jne) kasutamine, mis peavad hõlmama kogu ohuala, kuid võimaldama juurdepääsu redelile või trepile.

(8) Kui tööülesande täitmine nõuab kukkumist takistava või peatava ühiskaitsevahendi ajutist kõrvaldamist, tuleb rakendada asendavaid ohutusmeetmeid. Töö tegemist ei tohi alustada enne, kui ohutusmeetmed on kasutusele võetud. Kui ühiskaitsevahendi kõrvaldamise tinginud töö on lõpetatud, tuleb see tagasi paigutada.

§ 12². Redeli kasutamine

- (1) Redelit võib kasutada ainult kasutusjuhendis ettenähtud otstarbel ja viisil.
- (2) Redel tuleb paigaldada nii, et see kasutamise ajal seisaks kindlalt. Redel peab seisma tugeval sobiva suurusega liikumatul alusel nii, et redelipulgad püsiks horisontaalasendis. Rippredel, välja arvatud nõõredel peab olema kinnitatud nii, et see ei liigu ega kiigu.
- (3) Kokkupandava redeli libisemist tuleb takistada redeli üla- või alaosa kinnitamisega, libisemist takistavate vahendite või muude lahenduste kasutamisega. Juurdepääsuredel peab olema piisavalt pikk, et ulatuda vähemalt ühe meetri võrra üle juurdepääsutasandi, välja arvatud juhul, kui redel on statsionaarselt kinnitatud.
- (4) Lukustatavat mitmeosalist redelit ja pikendusredelit tuleb kasutada nii, et selle eri osad ei saaks üksteise suhtes liikuda. Liikuv redel tuleb enne sellele astumist fikseerida liikumatusse asendisse. Üksikredelid ei tohi kokku siduda, liimida ega tühendada kruvide ega naelte abil, välja arvatud juhul, kui see on kasutusjuhendis ette nähtud.
- (5) Redelit tuleb kasutada nii, et töötaja saaks sellest kogu aeg kinni hoida ja sellele kindlalt toetuda. Redel peab võimaldama sellest kindlat kinnihoidmist ka siis, kui redelil olles midagi kantakse.
- (6) Redelil seistes ei tohi töötada korraga kauem kui 30 minutit ega rohkem kui kolmandiku tööpäeva pikkusest. Keelatud on seista kõrgemal kui ülalt kolmandal pulgal või astmel. Üldjuhul ei tohi redelil töötada kõrgemal kui 5 meetrit aluspinnast.

§ 12³. Tellingute kasutamine

- (1) Tellingud peavad olema konstrueeritud ja komplekteeritud nii, et neid saaks ohutult paigaldada, kasutada, demonteerida, muuta ja hooldada. Tellingud peavad üldjuhul olema tööstuslikud või valmistatud ehitusinseneri või konstruktori projekti kohaselt.
- (2) Tööstuslikel tellingutel peab olema kaasas kasutusjuhend. See peab sisaldama kõiki vajalikke andmeid tellingute paigaldamise, kasutamise, demonteerimise, muutmise, remontimise ja transportimise kohta.
- (3) Kõik tellingud tuleb tugevuse seisukohalt õigesti paigaldada ja hooldada nii, et nende püsikindlus säiliks igasuguse tegevuse korral. Kui valitud tellingute tugevust käsitlev arvutus ei ole kättesaadav või kui see ei sisalda asjaomaseid ehituslikke juhiseid, tuleb teha tugevus- ja püsikindlusarvutused, välja arvatud juhul, kui tellingud paigaldatakse üldtunnustatud standardkujul.
- (4) Tellingute kandeosade libisemise vältimiseks peavad tellingud olema varustatud kandeosade libisemist takistava vahendiga või muu tõhusa lahenduse abil. Aluspind peab olema piisava kandevõimega. Peab olema tagatud, et tellingud seisavad kindlalt. Ratastega varustatud tellingute puhul peab asjakohaste vahenditega takistama nende juhuslikku liikumist.
- (5) Tellingud, mis ei ole konstrueeritud vabaltseisvatena, peab ankurdama vastavalt kasutusjuhendi nõuetele. Tellinguid ankurdatakse püsiva konstruktsiooni, näiteks müüritise külge. Ankurdus peab suutma vastu pidada nendele tõmbe- ning survejõududele, mis võivad tekkida tellingute kasutamise ajal.
- (6) Tellinguplatvormi mõõtmed, kuju ja paigutus peavad vastama tehtava töö laadile ja kantavale koormusele ning võimaldama ohutu töö ja liikumise. Tellinguplatvormid peavad olema paigaldatud nii, et nende osad tavapärase kasutamise juures ei liigu ning osade ja kukkumist takistavate vertikaalkaitsepiirete vahel ei ole ohtlikke tühimikke. Vahe sein ja tellingute vahel ei tohi olla suurem kui 30 sentimeetrit.
- (7) Kui osa tellingutest ei ole paigaldamise ajal kasutamiseks valmis või tellinguid demonteeritakse või muudetakse, peab need tähistama asjakohaste hoiatusmärkidega ning takistama piiretega juurdepääsu ohualale.
- (8) Tellingute kasutamisel ehitustöödel peab olema tellingute paigaldamis- ja demonteerimisplaan. Nimetatud plaan võib olla Vabariigi Valitsuse 8. detsembri 1999. a määruses nr 377 «Töötervishoiu ja tööohutuse nõuded ehituses» (RT I 1999, 94, 838) sätestatud ehituse tööohutuse plaani osa, millele on lisatud tellingute kasutamise konkreetsete asjaoludega seotud andmed.
- (9) Tellinguid võivad paigaldada, demonteerida või muuta ainult töötajad, kes on saanud väljaõppe, mis hõlmab:
  - 1) tellingute paigaldamise, demonteerimise või muutmise plaani mõistmist;
  - 2) tellingute paigaldamise, demonteerimise või muutmise ajal järgitavaid ohutusmeetmeid;
  - 3) inimeste või esemete kukkumise ohtu välistavaid meetmeid;
  - 4) kaitsemeetmeid, mida kasutatakse halbade või kiiresti muutuvate ilmastikutingimuste puhul tellingute kahjustumise vältimiseks;
  - 5) tellingutele lubatud koormust;
  - 6) muid ohtusid, mis on seotud tellingute paigaldamise, demonteerimise või muutmisega,
- (10) Lõikes 9 nimetatud väljaõppe saamine peab olema dokumentaalselt tõendatud.

§ 12⁴. Kõie kasutamine

(1) Kõie abil liikumine ja asetumine töötamiskohale peab vastama järgmistele tingimustele:

- 1) kasutatav kõitesüsteem peab koosnema vähemalt kahest eraldi ankurdatud kõiest, millest üks on juurdepääsu-, laskumis- ja toetumisvahend ehk töökõis ning teine julgestuskõis;
- 2) töötajal peavad olema asjakohased turvarakmed, millega ta on kinnitatud julgestuskõie külge;
- 3) töökõis peab olema varustatud ohutute tõusu- ja laskumisseadistega ning automaatse lukustussüsteemiga, mis takistab töötajat kukkumast, kui ta kaotab kontrolli oma liigutuste üle. Julgestuskõis peab olema varustatud kukkumist takistava liikuvüsteemiga, mis liigub koos töötajaga;
- 4) kasutatavad tööriistad ja muud lisatarvikud peavad allakukkumise vältimiseks olema kinnitatud töötaja rakmete või istme külge või muul asjakohasel viisil;
- 5) töö peab olema hoolikalt kavandatud ja seda tohib läbi viia ainult teise töötaja juuresolekul, et hädaolukorras oleks võimalik töötaja viivitamatult päästa;
- 6) töötaja, kes tööülesande täitmiseks kasutab kõisi, peab olema läbinud väljaõppe ja ohutusalase juhendamise vastavalt § 1 lõikele 6, mis hõlmab ka päästetoimingute läbiviimist kõite abil.

(2) Erandjuhtudel, kui riskianalüüsi põhjal teise kõie kasutamine muudab töö ohtlikumaks, on lubatud ainult ühe kõie kasutamine, tingimusel et rakendatakse täiendavaid ohutust tagavaid meetmeid.

§ 12⁵. Ajutisel kõrgtööl kasutatavate töövahendite hooldamine ja kontrollimine

(1) Ajutisel kõrgtööl kasutatavate töövahendite konstruktsioon ja seisukord peavad tagama tööde ohutuse. Töövahendeid tuleb hooldada vastavalt kasutusjuhendile.

(2) Tööandja tagab redelite ja tellingute korrasoleku kontrollimise Vabariigi Valitsuse 8. detsembri 1999. a määruse nr 377 «Töötervishoiu ja tööohutuse nõuded ehituses» § 7 lõikes 3 sätestatud korras. Redeleid kontrollitakse vähemalt üks kord kuus.

(3) Kõisi kontrollitakse iga kord enne töö alustamist kasutusjuhendi kohaselt, selle puudumisel vigastuste avastamiseks nii, et oleks tagatud töötaja ohutus.

(4) Lõigetes 2 ja 3 nimetatud kontrollimised viib läbi tööandja määratud pädev isik.

(5) Kontrollimise kohta koostatakse akt, kus registreeritakse kontrollimises osalenud isikud, kontrollimise aeg ja tulemus ning võimalikud parandusettepanekud.

(6) Kontrollimisel avastatud puudused tuleb võimalusel kõrvaldada kohe või enne töövahendi kasutuselevõttu.»;

3)määrust täiendatakse pärast paragrahvi 12⁵. peatüki pealkirjaga järgmises sõnastuses:

«5. peatükk
MÄÄRUSE RAKENDAMINE»;

4)paragrahvi 13 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

« (4) Määruse 4. peatüki sätteid ei kohaldata tulekustutus- ja päästetööde tegemisel.»

§ 2.Määrus jõustub 1. mail 2004. a.

¹2001/45/EÜ (EÜT L 195, 19/07/2001, lk 46–49)

Peaminister Juhan PARTS

**Justiitsminister
sotsiaalministri ülesannetes Ken-Marti VAHER**

Riigisekretär Heiki LOOT